Quan nova orleans-parlava-catala- Old Absinthe House - Un incendi devasta la colònia…

Autor:
Data de publicació: 14-11-2026

https://www.elnacional.cat/ca/cultura/quan-nova-orleans-parlava-catala-marc-pons_1725473_102.html

Nova Orleans (capital de la colònia espanyola de la Louisiana), 19 d'agost del 1785. Fa 241 anys. Esteve Miró i Sabaté, coronel del Regiment de Louisiana, era confirmat com a governador de la colònia. Miró ja exercia interinament el càrrec des de feia tres anys i mig (20 de gener del 1782), quan havia rellevat Bernardo de Gálvez. I es mantindria en el càrrec fins passats quatre anys i mig (30 de desembre del 1790), quan va ser requerit pel comte d'Aranda, primer ministre del rei Carles IV, per a assessorar el govern en un projecte expansiu espanyol per la vall del Mississipi que, finalment, restaria inèdit als calaixos dels despatxos de Madrid.

Mapa de Nord-amèrica, amb la colònia de Louisiana (finals del segle XVIII) / Font: Bibliothèque Nationale de France

Miró, un coronel de Reus per a governar la Louisiana
Durant aquella efímera dominació espanyola (1762-1800), Miró (Reus, 1744) seria el governador que més temps exerciria el càrrec (1782-1790). Però, en realitat, passaria a la història per haver promogut l'establiment de dues-centes famílies catalanes a Nova Orleans. Durant l'etapa Miró, i fins i tot més enllà, el català va ser una llengua viva a les botigues, a les tavernes, a les cases, als carrers, a les places i al port de Nova Orleans. Ara bé, els grans interrogants que envolten aquest fenomen són: per què el coronel Miró va importar i establir dues-centes famílies catalanes a Nova Orleans? Quin propòsit perseguia amb aquesta iniciativa?

Enllaços Patrocinats per Taboola

Et pot agradar

Green Friday: ofertas solares
Enllaços Patrocinats

Mònica Terribas torna a TV3 i dona el nom del seu polític favorit: ni d'ERC ni de JuntsEl Nacional.cat

Luis Enrique dona per perdut Ferran Torres, que demana canviar París per Madrid al generEl Nacional.cat

Miró, el promotor de la colonització catalana

Miró no va ser tan sols el governador més popular de la història de la dominació hispànica de la colònia, sinó que també en seria el més emprenedor. Durant el seu mandat, Nova Orleans passaria de ser un poble adormit de 3.000 habitants a una ambiciosa ciutat de 10.000 residents. I en aquest punt és on entren en joc els veïns de Miró. Els catalans originaris de Reus —en aquell moment, la segona ciutat del país— van ser el col·lectiu majoritari d'aquella empresa catalana. L'historiador Miquel Llauradó estima que la massa de colons procedents de Reus i comarca estaria al voltant de les 500 persones (el 50% de la primera onada migratòria catalana, 1782-1790).

Fotografia de l'Old Absinthe House (1906) / Font: Oficina de Turisme de Nova Orleans

A què es dedicaven els catalans de Nova Orleans?

Els catalans de Nova Orleans seguien el mateix patró que la resta d'establiments catalans a les places colonials americanes (Buenos Aires, l'Havana, Mayagüez, etc.): la colonització comercial. Els catalans de Nova Orleans van "plantar botiga" (van crear un establiment comercial) i es van dedicar a l'adquisició de matèria primera (cotó i llana en brut) i la seva tramesa a les fàbriques tèxtils de Barcelona, Reus i Mataró. I a la recepció i venda al detall d'aquella

matèria primera transformada en indianes. També els aiguardents que es destil·laven a Reus —els més prestigiosos del món— van ser protagonistes d'aquesta empresa.

Què va passar amb els catalans de Nova Orleans quan Espanya va perdre el control de la Louisiana?
L'any 1800, Espanya cedia la Louisiana a França. La raó que va esgrimir Madrid era que no tenia capacitat econòmica ni militar per a fer efectiu el domini sobre la totalitat del territori. Però només tres anys després (30 d'abril de 1803), la cancelleria de París es venia la Louisiana als Estats Units per 15 milions de dòlars. França volia "fer calaix" per a iniciar les guerres napoleòniques (1804-1814), i els Estats Units volien adquirir la balconada sobre el Far West. En tan sols tres anys, els catalans de Nova Orleans van passar de súbdits de la monarquia espanyola a ciutadans del règim consolar francès i, finalment, a ciutadans de la república dels Estats Units.

Plànol de Nova Orleans (mitjan segle XVIII) / Font: Bibliothèque Nationale de France

Amb aquests canvis, els catalans de Nova Orleans van abandonar la ciutat?
Els catalans que havien plantat botiga al vieux quartier de Nova Orleans o que havien impulsat una plantació de cotó al delta del Mississipi ja havien consolidat el negoci. Eren proveïdors fixes i esperats de les fàbriques catalanes, i botiguers exclusius d'indianes i aiguardents catalans a la plaça. El canvi d'administració (espanyola a francesa i a nord-americana) no va afectar els negocis catalans a Nova Orleans. I tant és així, que l'emigració catalana a la capital de Louisiana de nova administració nord-americana no tan sols no es va interrompre amb la fi de la dominació espanyola, sinó que, fins i tot, va guanyar quota de mercat a la plaça.

El cas de l'Old Absinthe House
El cas més il·lustratiu d'aquest degoteig català —posterior a la dominació espanyola— el tenim amb el negoci de Francesc Juncadella, de Mataró, i Pere Font, de Vilanova i la Geltrú, obert el 23 de març del 1806 —iniciada l'administració nord-americana— a la cantonada dels carrers Bourbon Street i Bienville Street. Inicialment, va ser una sabateria, fins que amb la mort dels socis (1820), els hereus —els germans Aleix, de Reus— la van convertir en una cafeteria. Mig segle més tard (1870), els successors dels Aleix i el bàrman barceloní Gaietà Ferrer li donarien una volta i la transformarien en l'Old Absinthe House, un dels bressols del jazz.

Tal dia com avui de l’any 1788, fa 233 anys, es produïa un incendi de grans proporcions que calcinaria les tres quartes parts del parc immobiliari de la ciutat de Nova Orleans. Segons les fonts documentals, van quedar reduïts a cendres 856 dels 1.100 edificis que, en aquell moment, formaven el nucli urbà. Aquell incendi va devastar la totalitat del centre de la ciutat, anomenat Vieux Carrier, on hi havia radicada la pràctica totalitat de la colònia catalana. Tot seguit, el governador Esteve Rodríguez Miró (Reus, 1744 – Bergara, País Basc, 1795) va iniciar l’operació de recuperació i reconstrucció de la ciutat, que culminaria en tan sols uns mesos.

La colònia catalana de Nova Orleans tenia el seu origen en una iniciativa del governador Rodríguez Miró. L’any 1785, coincidint amb el seu nomenament, havia promogut la immigració d’un contingent de 200 famílies de Reus (unes 1.000

persones) que, en els seus inicis, representarien una quarta part de la població de Nova Orleans, i es convertirien en l'elit comercial de la ciutat. Aquelles famílies de comerciants compraven matèria primera (llana i cotó en brut) als productors agraris criolls, l'enviaven a les fàbriques tèxtils de Barcelona i de Reus i, posteriorment, importaven els teixits manufacturats, sobretot indianes, que venien a les seves botigues.

Quan es va produir el canvi de domini de la Lousiana (de la corona espanyola al Primer Imperi francès, el 1800), els comerciants catalans de Nova Orleans van continuar radicats a la ciutat. Com tampoc es va produir cap moviment quan Napoleó va vendre el territori als Estats Units (1804). Fins i tot es va mantenir el flux migratori català. En el decurs de les dècades posteriors, algunes d'aquelles botigues es transformarien en establiments de restauració. Durant la dècada de 1870, els germans Aleix, de Reus, i Gaietà Ferrer, de Barcelona, van transformar la sabateria Antiga Casa Juncadella en l'Old Absinthe House, un dels bressols del jazz i actualment un espai museïtzat.

Hi adjuntem el primer article d'en Marc Pons un any posterior a Miquel Llauradó al simposi

Marc Pons (elnacional.cat)
Tarragona. Dimarts, 20 de desembre de 2016

Tal dia com avui, fa 213 anys, es protocol·litzava el traspàs del domini de la colònia de Louisiana. Aquest acte cerimonial es va portar a terme al Palau del Cabildo de Nova Orleans –la capital de la colònia– i era conseqüència de l'acord de compravenda entre París i Washington. França estava immersa en un procés post-revolucionari –la proclamació de la República– que havia desembocat en l'imperi napoleònic i estava en situació de fallida. I els Estats Units –que s'havien independitzat dues dècades abans– tenien una política d'expansió territorial molt ambiciosa, que amb la compra de Louisiana els va projectar cap a l'oest americà.

L'any 1803 Nova Orleans era una petita ciutat colonial d'uns 8.000 habitants. Poc més o menys el mateix volum de població que Lleida, Tarragona o Girona. S'estima que la meitat de la població eren negres esclaus. I que l'altra meitat estava composta per colons francesos i catalans. L'historiador Miquel Llauradó –estudiós del tema– ha calculat que la colònia catalana estaria formada per un contingent de 1.000 a 2.000 persones, que representarien entre el 25% i el 50% de la població blanca de la ciutat. Aquests colons catalans eren bàsicament comerciants importadors de vi català i pescadors que feinejaven al delta del Mississipí.

En aquells anys Reus era la segona ciutat del Principat i la gran capital de la indústria de l'alcohol català. Per la qual cosa –tot i no disposar encara de fonts que ho confirmin– tot apunta que una part dels catalans de Nova Orleans procedien del Camp de Tarragona. En la mateixa època, la zona costanera de l'Empordà havia conegut una explosió demogràfica que havia impulsat les colònies de pescadors i saladors catalans a Andalusia, a Galícia i al Carib. També tot apunta que aquest col·lectiu era d'origen empordanès. Amb la nova dominació nord-americana els catalans de Nova Orleans van quedar diluïts en la realitat sociocultural anglòfona i el seu testimoni va desaparèixer completament.